

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	
1.3 Intézet	
1.4 Szakterület	
1.5 Képzési szint	
1.6 Szak / Képesítés	

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	FEU000X A humanista nevelés alapjai (Érveléselmélet) Fundamente de educație umanistă (Teoria argumentării)						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Dr. Gergely P. Alpár egyetemi adjunktus						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	—						
2.4 Tanulmányi év	...	2.5 Félév	1	2.6. Értékelés módja	FÉ	2.7 Tantárgy típusa	Fakultatív

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1 Heti óraszám	2	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	–
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	28	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	–
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					28
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					14
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					0
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					3
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					–
3.7 Egyéni munka össz-óraszámja	47				
3.8 A félév össz-óraszámja	75				
3.9 Kreditszám	3				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	• Az előadások 70%-án kötelező a részvétel: 14 előadásból 9-en.
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	•

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	• C1.5 A humántudományok és a társadalomtudományos kutatás és adatgyűjtés alapelveinek és módszereinek azonosítása és leírása. • C2.1 A humántudományok módszerére jellemző általános (analízis, szintézis) és specifikus (problematizálás, szemlélődés, értelmezés) szabályok meghatározása. • C2.3 A humántudományok közepes nehézségű problémáinak a megoldásához szükséges kulcsfogalmak problematizálása és az azokkal való operálás. • C3.1 A humántudományok argumentációs technikáinak és stratégiáinak/tipológiáinak a felismerése és meghatározása. • C3.5 Egy (emberi) problémával kapcsolatos esettanulmány elkészítése és több válaszlehetőséget feltételező megoldás megfogalmazása.
Transzverzális kompetenciák	• CT1 Közepes nehézségű helyzetek realista, illetve mind elméleti, mind gyakorlati érveléssel való kezelése, hatékony megoldásuk érdekében. • CT2 A hatékony multidiszciplináris csoportmunka technikáinak a különböző hierarchikus szinteken való alkalmazása.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	• Az érvelélmélet alapfogalmainak a hétköznapi tevékenységekben, ill. speciális (filozófiai, tudományos, jogi, társadalmi-politikai) diskurzusokban használt elsajátítása. Az érvelés strukturális elemeinek elkülönítése és azok megismerése a helyes használat érdekében.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	• Az igazság megalapozásához szükséges logikai kritériumok ismerete. • A deduktív és induktív érvelés technikájának elsajátítása. • A kritikai gondolkodás kialakítása és fejlesztése. • Az érvelési hibák felismerése; a hibás és ellentmondásos érvek kiküszöbölése. • Az érvek és gondolatok tömör és világos megfogalmazása, kifejtése.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés: logika és érvelélmélet. Fogalom, kijelentés, következtetés. Helyesség és érvényesség.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
2. A propozicionális logika alapjai.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
3. A predikátumlogika alapjai.	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
4. Érvelési hibák. (Margitay T.)	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
5. A vélemény és annak megváltoztatása. (W. v. O. Quine, J. S. Ullian)	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	

6. Tények és bizonyítékok. (W. v. O. Quine, O. Neurath, M. Schlick)	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
7. Kauzalitás és teleológia. (G. H. von Wright)	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
8. Indukció (és dedukció), analógia, metafora. (W. v. O. Quine, J. S. Ullian, P. Ricoeur, H. Blumenberg)	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
9. Korroboráció és falszifikáció. (K. R. Popper)	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
10. Beszédaktuselmélet. (J. L. Austin, J. R. Searle)	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
11. Társalgás és logika. (H. P. Grice)	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
12. Szándékok és implikaturák. (H. P. Grice)	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
13. Tények és értékek. (H. Putnam, J. R. Searle)	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	
14. Meggyőzés és manipulálás. (R. Harré)	Előadás, összefoglalás kulcsszavakban, szintézis	

Könyvészet:

1. Austin, John L.: *Tetten ért szavak*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1999.
2. Bajohr, Hannes – Fuchs, Florian – Kroll, Paul (Szerk.): *History, Metaphors, Fables. A Hans Blumenberg Reader*. Ithaca–London, Cornell University Press & Cornell University Library, 2020.
3. Brandom, Robert B.: *Articulating Reasons. An Introduction to Inferentialism*. Cambridge, MA – London, England, Harvard University Press, 2000.
4. Brandom, Robert: *Asserting. Nous*, 1983. 4. 637–650.
5. Carnap, Rudolf: A metafizika kiküszöbölése a nyelv logikai elemzésén keresztül. In Altrichter Ferenc (Szerk.): *A bécsi kör filozófiája*. Budapest, Gondolat Kiadó, 1972, 61–92.
6. Davidson, Donald: Rational Animals. *Dialectica*, 1982. 4. 317–327.
7. Grice, Herbert Paul: *Tanulmányok a szavak életéről*. Budapest, Gondolat Kiadó, 2011.
8. Harré, Rom: Meggyőzés és manipulálás. In Pléh Csaba – Síklaki István – Terestyéni Tamás (Szerk.): *Nyelv – kommunikáció – cselekvés*. Budapest, Osiris Kiadó, 2001, 627–641.
9. Harré, Rom: Rhetoric and Realism. *Theoria*, 1996. 25. 41–47.
10. Kuhn, Thomas S.: *A tudományos forradalmak szerkezete*. Budapest, Gondolat, 1984.
11. Kuhn, Thomas S.: Objektivitás, értékítélet és elméletválasztás. In Forrai Gábor–Szegedi Péter (Szerk.): *Tudományfilozófia. Szöveggyűjtemény*. Budapest, Áron Kiadó, 1999, 171–186.
12. Madarász Tiborné – Pólos László – Ruzsa Imre: *A logika elemei*. Budapest, Osiris Kiadó, 2006.
13. Margitay Tihamér: *Az érvelés mestersége*. Budapest, Typotex, 2007.
14. Neurath, Otto: Protokolltételek. In Altrichter Ferenc (Szerk.): *A bécsi kör filozófiája*. Budapest, Gondolat Kiadó, 1972, 245–259.
15. Polányi Mihály: A hallgatólagos következtetés logikája. In Forrai Gábor – Szegedi Péter (Szerk.): *Tudományfilozófia. Szöveggyűjtemény*. Budapest, Áron Kiadó, 1999, 153–169.
16. Putnam, Hilary: *The Collapse of the Fact/Value Dichotomy and Other Essays*. Cambridge, MA–London, England, Harvard University Press, 2002.
17. Quine, Willard van Orman: Az empirizmus két dogmája. In Forrai Gábor – Szegedi Péter (Szerk.): *Tudományfilozófia. Szöveggyűjtemény*. Budapest, Áron Kiadó, 1999, 131–151.
18. Quine, Willard van Orman: A bizonyítékok. In Forrai Gábor (Szerk.): *A tapasztalattól a tudományig*. Budapest, Osiris Kiadó, 2002, 95–113.
19. Quine, Willard van Orman: A tények. In Forrai Gábor (Szerk.): *A tapasztalattól a tudományig*.

- Budapest, Osiris Kiadó, 2002, 177–196.
20. Quine, Willard van Orman: Arról, hogy mi van. In Forrai Gábor (Szerk.): *A tapasztalattól a tudományig*. Budapest, Osiris Kiadó, 2002, 115–135.
21. Quine, W. V. – Ullian, J. S.: *The Web of Belief*. McGraw-Hill, Inc., 1978. [A könyv román fordításának az adatai: *Țesătura opiniilor*. Iași, Polirom, 2021.]
22. Read, Stephen: *Bevezetés a logika filozófiájába*. Budapest, Kossuth Kiadó, 2001.
23. Ricoeur, Paul: The Metaphorical Process as Cognition, Imagination, and Feeling. *Critical Inquiry*, 1978. 1. 143–159.
24. Rorty, Richard: *Philosophy and the Mirror of Nature*. Princeton, NJ, Princeton University Press, 1979. [A könyv román fordításának az adatai: *Filosofie și oglinda naturii*. Cluj-Napoca, Editura Tact, 2014.]
25. Russell, Stuart – Norvig, Peter: *Mesterséges intelligencia modern megközelítésben*. Budapest, Panem Könyvkiadó, 2005.
26. Ryle, Gilbert: *A szellem fogalma*. Budapest, Gondolat, 1974.
27. Schlick, Moritz: Az ismeret fundamentumáról. In Altrichter Ferenc (Szerk.): *A bécsi kör filozófiája*. Budapest, Gondolat Kiadó, 1972, 260–287.
28. Schlick, Moritz: Az okság a mindennapi életben és korunk tudományában. In Altrichter Ferenc (Szerk.): *A bécsi kör filozófiája*. Budapest, Gondolat Kiadó, 1972, 342–376.
29. Searle, John R.: *Beszédaktusok. Nyelvfilozófiai tanulmány*. Budapest, Alkalmazott Kommunikációtudományi Intézet – Gondolat Kiadó, 2009.
30. von Wright, Georg Henrik: Magyarázat és megértés. In Bertalan László (Szerk.): *Magyarázat, megértés, előrejelzés*. Budapest, Tömegkommunikációs Kutatóközpont, 1987, 43–213.
31. Zoltayné Paprika Zita (Szerk.): *Döntésemélet*. Budapest, Alinea Kiadó, 2005.

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A tantárgy tartalma összhangban van az európai és amerikai egyesült államokbeli egyetemek kurzusanyagaival.
- Szakmai vitákban és szakmai fórumokon való részvétel.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Az előadásokon átadott ismeretanyag elsajátítása. A formális logika és érvelésemélet <i>terminus technicus</i> ainak megfelelő használata. A szövegek elemzésében és értelmezésében való aktív részvétel.	A félév során az ellenőrzés folyamatosan történik. (A hallgatók az 5., 9. és 13. oktatási héten tesztet töltenek ki. Az egyes teszteken elért eredmények a végső értékelés 30%-át adják: $3 \times 30 = 90\%$.)	90%
10.5 Szeminárium / Labor			
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
• Az előadásokon való 70%-os részvétel. • A szövegek elemzésében és értelmezésében való állandó, aktív részvétel.			

Kitöltés dátuma

2022. 09. 28.

Előadás felelőse

Dr. Gergely P. Alpár

Szeminárium felelőse

Dr. Gergely P. Alpár

Az intézeti jóváhagyás dátuma

.....

Intézetigazgató

Dr. Demeter M. Attila